

Česká zemědělská univerzita v Praze

Institut vzdělávání a poradenství

Katedra pedagogiky

**Tvorba provozních řádů učeben, odborných učeben a dílen
jako podpory stabilizace pracovních návyků žáků**

Bakalářská práce

Autor: **Petr Štembera**

Vedoucí práce: Ing. Kateřina Tomšíková

2019

Zadávací list

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma: „Tvorba provozních řádů učeben, odborných učeben a dílen jako podpory stabilizace pracovních návyků žáků“ vypracoval samostatně a citoval jsem všechny informační zdroje, které jsem v práci použil a které jsem rovněž uvedl/a na konci práce v seznamu použitých informačních zdrojů.

Jsem si vědom, že na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, především ustanovení § 35 odst. 3 tohoto zákona, tj. o užití tohoto díla.

Jsem si vědom, že odevzdáním bakalářské práce souhlasím s jejím zveřejněním podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a to i bez ohledu na výsledek její obhajoby.

Svým podpisem rovněž prohlašuji, že elektronická verze práce je totožná s verzí tištěnou a že s údaji uvedenými v práci bylo nakládáno v souvislosti s GDPR.

V Praze dne

.....

(podpis autora práce)

PODĚKOVÁNÍ

Rád bych poděkoval své vedoucí bakalářské práce Ing. Kateřině Tomšíkové za její pomoc, rady a odborné vedení.

Abstrakt

Bakalářská práce „Tvorba provozních řádů učeben, odborných učeben a dílen jako podpory stabilizace pracovních návyků žáků“ se zabývá tematikou bezpečnosti práce a ochrany zdraví na střední odborné škole, která vzdělává své žáky nejen teoreticky, ale také prakticky v řemeslných oborech. Cílem bakalářské práce bylo s využitím teoretických poznatků a podle podmínek konkrétní střední školy vytvořit provozní řády učeben tak, aby odpovídaly současným požadavkům bezpečnosti práce a reagovaly na podmínky běžných i specializovaných učeben. V teoretické části bakalářské práce jsou definována základní východiska – legislativa, která se týká bezpečnosti práce, druhy rizik, povinnosti v oblasti bezpečnosti práce a následky jejich porušování. Praktická část bakalářské práce charakterizuje střední odbornou školu, pro kterou jsou provozní řády učeben zpracovávány. Bakalářská práce popisuje metodiku činností při přípravě řádů učeben (rozbor školní úrazovosti, rozhovor s pracovníky vedení školy, analýza potřeb na základě pozorování). Na základě poznatků byly zpracovány texty pravidel pro jednotlivé učebny, čímž byl splněn cíl bakalářské práce.

Klíčová slova

odborná učebna, provozní řád, pracovní návyky žáků, bezpečnost při práci

Abstract

The Bachelors work „Creation of working rules for classrooms, labs and workshops as a support of stabilisation of students working competecies“ deals with the thema of work safety and health protection at a secondary VET school, that educates students not only theoretically, but also practically in the branches of handicrafting.

The goal of the bachelors work was to learn theoretical knowledge, to learn the conditions of concrete secondary school and to create the operational rules for classrooms. They have to respect contemporary demands of work safety and to accept the conditions of common and specialised classrooms.

In the theoretical part of the bachelors work there are the elementary outcomes defined: the legislation deals with the work safety, different kinds of risks, the responsibility in the branch of safe work and the consequences of their failure.

The practical part of bachelors work gives the characteristics of secondary school, that the working rules are prepared for. Bachelors work describes the methods of activities done for the preparation of rules for classrooms: the analysis of school injuries, the discussion with school management, the analysis of school safety needs on the base of observation.

The texts of the rules for classrooms were prepared on the base of these experiences. The goal of the bachelors thesis was complied.

Keywords

lab, working rules, operation rules, students working competencies, work safety

OBSAH

ÚVOD	9
TEORETICKÁ VÝCHODISKA	10
1 Cíl a metodika	10
2 Vzdělávací systém v České republice	11
2.1 Stupně vzdělání v ČR	12
2.2 Soustava oborů vzdělání	14
2.3 Dvoustupňové kurikulum	17
3 Bezpečné školní prostředí a pracoviště	20
3.1 Druhy rizik	20
3.2 Vyhledávání rizik	21
4 Povinnosti zaměstnavatele	25
5 Práva a povinnosti zaměstnance	27
6 Ochrana zdraví	32
6.1 Zákazy	33
6.2 Práce s výpočetní technikou	34
7 Požární ochrana	35
PRAKTICKÁ ČÁST	39
8 Charakteristika školy	39
9 Rozbor školní úrazovosti	40
10 Rozhovor s vedoucími pracovníky školy	42
11 Pozorování – možná rizika ve škole	44
11.1 Učebny a ostatní prostory teoretické výuky	44
11.2 Chemická laboratoř	44
11.3 Dílna odborné přípravy truhlářů	45
11.4 Dílna odborné přípravy kovářů	45

11.5	Strojní dílny.....	46
12	Tvorba provozních řádů učeben	47
12.1	Provozní řád učebny teoretické výuky.....	48
12.2	Provozní řád učebny chemické laboratoře	49
12.3	Provozní řád dílny odborné přípravy truhlářů.....	51
12.4	Provozní řád dílny odborné přípravy kovářů	53
12.5	Provozní řád dílny odborné přípravy kovářů	55
	ZÁVĚR	57
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	58
	SEZNAM TABULEK A OBRÁZKŮ	61
	SEZNAM ZKRATEK	61
	SEZNAM PŘÍLOH.....	62

ÚVOD

Otázka bezpečnosti práce je v současnosti diskutována ve všech oblastech lidské činnosti, protože bezpečnost a ochrana zdraví při práci (BOZP) je důležitou každé práce, ať už tímto pojmem označíme činnost závislou, samostatně výdělečnou, nebo zájmovou.

Ve školství se bezpečnost sleduje ve dvou rovinách. V rovině BOZP zaměstnanců a v rovině bezpečnosti a ochrany zdraví (BOZ) žáků a studentů. Zaměstnanci se řídí především Zákonem č. 262/2006 Sb. (zákoník práce), ve znění novel, pravidla bezpečnosti pro žáky a studenty stanoví Zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) ve znění novel. BOZP všeobecně i konkrétně pro jednotlivé profese se zabývá mnoho dalších legislativních norem.

Každý zaměstnavatel je povinen vyhodnocovat bezpečnostní rizika na svém pracovišti s ohledem na charakter svých činností. To se týká také školy, která kromě vyhledávání rizik pro své zaměstnance vyhledává rizika i pro své žáky a studenty. Ty musí nejen ochránit, ale s riziky seznámit a vštípit jim pravidla BOZP pro budoucí uplatnění v pracovním procesu. Konkrétní pravidla BOZ budou v různých typech škol různá – podle věku žáků, oboru vzdělání, vybavení školy, specifik školského vzdělávacího programu a podobně.

Bakalářská práce identifikuje rizika a zpracovává pravidla chování podle zásad bezpečnosti a ochrany zdraví žáků v konkrétních odborných učebnách a na specializovaných pracovištích pro konkrétní střední školu. Jedná se o střední odbornou školu zaměřenou na výuku řemeslných oborů vzdělání. V řemeslných oborech, kde se žáci učí především manuálními činnostmi a práci se strojním vybavením, se zvyšuje množství rizik a možností úrazu (oproti např. všeobecnému vzdělávání). Důsledným dodržováním stanovených pravidel, vyžadováním bezpečného chování žáků i zaměstnanců a permanentní kontrolou všech činností, přispívá škola k upevňování bezpečnostních návyků žáků tak, aby si žáci odnesli tyto návyky i do svého budoucího zaměstnání.

TEORETICKÁ VÝCHODISKA

1 Cíl a metodika

Hlavním cílem bakalářské práce bylo vytvoření vlastních návrhů provozních řádů na vybraně střední odborné škole, a to na základě analýzy současného stavu. Dílčím cílem v teoretické části práce bylo definovat pojmy související se vzděláváním na středních odborných školách s důrazem na výuku odborných předmětů.

Hlavní metodou použitou v praktické části práce byla analýza potřeb na základě pozorování stavu odborných učeben a výuky v nich. Další metodou byly individuální rozhovory se zástupci ředitelky školy pro praktické a teoretické vyučování. Třetím pilířem byl rozbor školní úrazovosti na dané škole za posledních šest let. Informace získané uvedenými metodami byly využity k syntéze hlavních poznatků a návrhu vlastního řešení.

2 Vzdělávací systém v České republice

V České republice (ČR) je právo na vzdělávání deklarováno v Listině základních práv a svobod. Školství v ČR je upraveno řadou právních norem, mezi které mimo jiné patří:

- „Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon),
- Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů,
- Vyhláška č. 177/2009 Sb., o bližších podmínkách ukončování vzdělávání ve středních školách maturitní zkouškou, ve znění dalších vyhlášek“ (MŠMT ČR, 2004).

Podle školského zákona jsou obecnými cíli vzdělávání zejména:

- „rozvoj osobnosti člověka, který bude vybaven poznávacími a sociálními způsobilostmi, mravními a duchovními hodnotami pro osobní a občanský život, výkon povolání nebo pracovní činnosti, získávání informací a učení se v průběhu celého života,
- získání všeobecného vzdělání nebo všeobecného a odborného vzdělání,
- pochopení a uplatňování zásad demokracie a právního státu, základních lidských práv a svobod spolu s odpovědností a smyslem pro sociální soudržnost,
- pochopení a uplatňování principu rovnosti žen a mužů ve společnosti,
- utváření vědomí národní a státní příslušnosti a respektu k etnické, národnostní, kulturní, jazykové a náboženské identitě každého,
- poznání světových a evropských kulturních hodnot a tradic, pochopení a osvojení zásad a pravidel vycházejících z evropské integrace jako základu pro soužití v národním a mezinárodním měřítku,
- získání a uplatňování znalostí o životním prostředí a jeho ochraně vycházející ze zásad trvale udržitelného rozvoje a o bezpečnosti a ochraně zdraví“ (NUV, 2019).

2.1 Stupně vzdělání v ČR

V ČR jsou následující stupně vzdělávání:

„Preprimární vzdělávání (předškolní vzdělávání) poskytují dětem ve věku 3 až 6 let mateřské školy. Přednostně se ke vzdělávání ve spádové mateřské škole přijímají děti, které dosáhly 3 let věku. Od září 2017 je poslední rok předškolního vzdělávání (tj. od 5 let) povinný.

Povinná školní docházka začíná v 6 letech a trvá 9 let.

Primární a nižší sekundární vzdělávání (základní vzdělávání) se zpravidla uskutečňuje v základních školách, které mají devět ročníků a člení se na první a druhý stupeň (jednotná struktura). Věk žáků je obvykle 6 až 15 let. Nižší sekundární vzdělávání mohou poskytovat i víceletá gymnázia a osmileté konzervatoře.

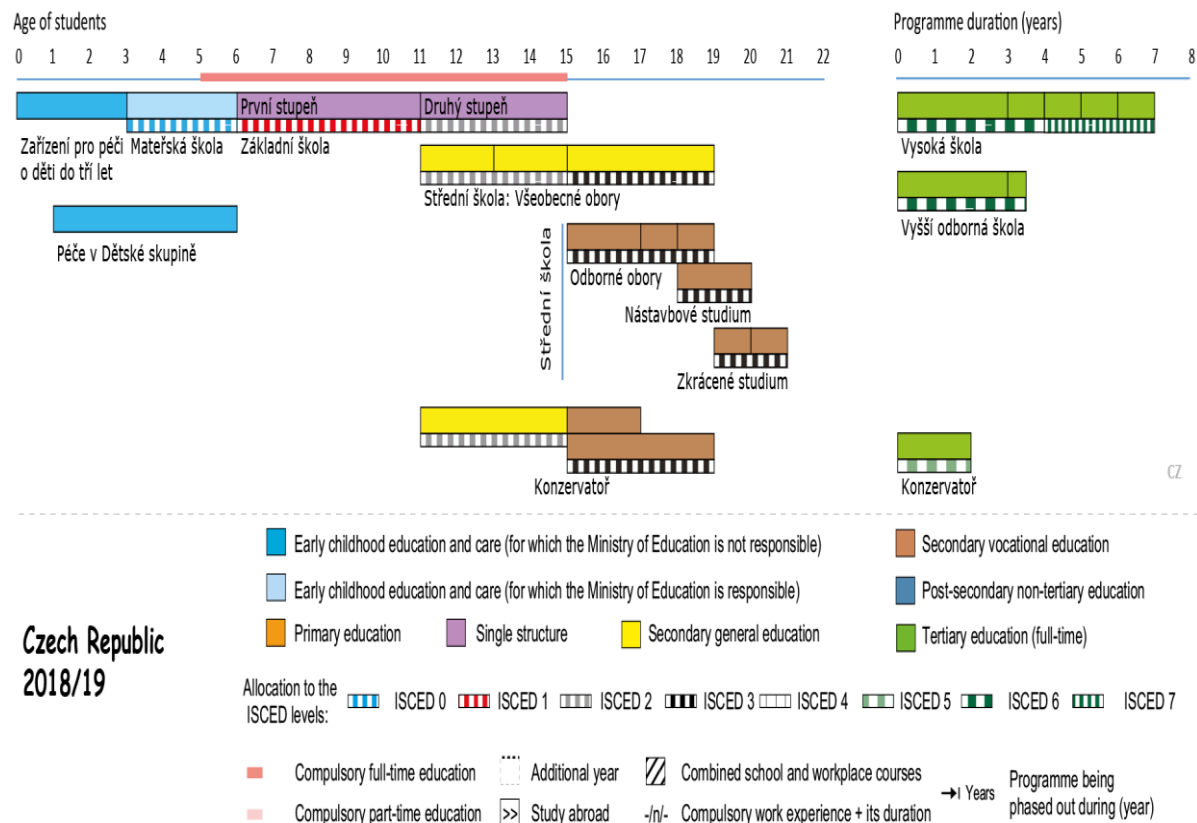
Vyšší sekundární vzdělávání (střední vzdělávání) poskytují střední školy ve všeobecných i odborných oborech. Věk žáků je obvykle 15 až 18/19 let. Absolventi dosahují některého ze tří stupňů vzdělání:

- střední vzdělávání s maturitní zkouškou
- střední vzdělávání s výučním listem
- střední vzdělání

Specifickým druhem školy jsou **konzervatoře**, které uskutečňují nižší a vyšší sekundární a vyšší odborné (terciární) vzdělávání s uměleckým zaměřením.

Terciární vzdělávání poskytují vyšší odborné a vysoké školy. Vyšší odborné vzdělání se získává v obvykle tříletých programech. Vysokoškolské vzdělávání se uskutečňuje v programech prvního, druhého a třetího cyklu (bakalářský, magisterský a doktorský studijní program), případně v nestrukturovaných dlouhých magisterských programech“ (Eurydice, 2019).

Obrázek 1: Struktura vzdělávacího systému

Zdroj: Eurydice, 2019

V souladu se školským zákonem v oblasti středního vzdělávání platí:

- o „Střední vzdělání získá žák úspěšným ukončením vzdělávacího programu v délce 1 roku nebo 2 let denní formy vzdělávání.
- o Střední vzdělání s výučním listem získá žák úspěšným ukončením vzdělávacího programu v délce 2 nebo 3 let denní formy vzdělávání nebo vzdělávacího programu zkráceného studia pro získání středního vzdělání s výučním listem (§ 84).
- o (Střední vzdělání s maturitní zkouškou získá žák úspěšným ukončením vzdělávacích programů šestiletého nebo osmiletého gymnázia, vzdělávacího programu v délce 4 let denní formy vzdělávání, vzdělávacího programu nástavbového studia (§ 83) v délce 2 let denní formy vzdělávání nebo vzdělávacího programu zkráceného studia pro získání středního vzdělání s maturitní zkouškou (§ 85).

- Vláda stanoví nařízením obory vzdělání, v nichž lze dosáhnout středního vzdělání, středního vzdělání s výučním listem, jakož i středního vzdělání s výučním listem a středního vzdělání s maturitní zkouškou a středního vzdělání s maturitní zkouškou, jejich návaznost na učební a studijní obory podle předchozích právních předpisů a počet žáků ve skupině na jednoho učitele odborného výcviku“ (MŠMT ČR, 2004).

2.2 Soustava oborů vzdělání

Soustavu oborů vzdělání v základním, středním a vyšším odborném vzdělávání a podmínky zdravotní způsobilosti uchazeče ke vzdělávání stanoví vláda nařízením po projednání s příslušnými ústředními odborovými orgány, příslušnými organizacemi zaměstnavatelů s celostátní působností a kraji.

V ČR se používá mezinárodní standardní klasifikace vzdělávání ISCED (International Standard Classification of Education). Od roku 2011 je klasifikace nová, která je uváděná i na dodatcích k vysvědčení. Díky této změně se zlepší porovnání úrovně vzdělávání, a to bude důležité pro každého, kdo hledá pracovní uplatnění, či studijní možnosti v zahraničí. Dle této klasifikace odpovídá ISCED 1-2 vzdělávání na základní škole (tzv. primární a nižší sekundární vzdělávání), 3-4 představuje vyšší sekundární a postsekundární vzdělávání, které v ČR předpokládá získání maturitního vysvědčení nebo výučního listu a do 3. skupiny ISCED 5-8 patří terciární vzdělávání (v ČR zahrnuje i vzdělávání na vyšších odborných školách). Následující přehled představuje rozdělení úrovně vzdělávání podle klasifikace kmenových oborů vzdělávání, která je používaná v ČR a byla upravena v souladu se změnami ISCED.

- „Preprimární vzdělávání
- Primární vzdělávání

B

- Základy vzdělání
 - ukončení vzdělávacího programu základního vzdělávání v základní škole speciální – 10 ročníků.

C

- Základní vzdělání
 - úspěšné ukončení vzdělávacího programu základního vzdělávání v základní škole, na nižším stupni šestiletého nebo osmiletého gymnázia nebo v odpovídající části osmiletého vzdělávacího programu konzervatoře; úspěšné ukončení kursu pro získání základního vzdělání.
- Střední vzdělání
 - praktická škola jednoletá a dvouletá pro absolventy základní školy speciální.

D

- Střední vzdělání
 - bez výučního listu – délka studia 2 roky.

E

- Střední vzdělání s výučním listem
 - především pro žáky se zdravotním postižením a zdravotním znevýhodněním – délka studia 2 roky.
- Střední vzdělání s výučním listem
 - především pro žáky se zdravotním postižením a zdravotním znevýhodněním – délka studia 3 roky.

H

- Střední vzdělání s výučním listem
 - délka studia 3 roky.
- Zkrácené studium s výučním listem
 - (druhá kvalifikace po absolvování středního vzdělání s výučním listem nebo maturitní zkouškou).

K

- Střední vzdělání s maturitní zkouškou
 - všeobecné (gymnaziální) vzdělání – délka studia 4 roky.

L

- Střední vzdělání s maturitní zkouškou
 - odborné vzdělání s odborným výcvikem – délka studia 4 roky.
- Nástavbové studium poskytující vzdělání s maturitní zkouškou
 - po získání středního vzdělání s výučním listem – délka studia 2 roky.

M

- Střední vzdělání s maturitní zkouškou
 - odborné – délka studia 4 roky.
- Střední vzdělávání s maturitní zkouškou
 - lyceum.
- Zkrácené studium s maturitní zkouškou
 - (druhá kvalifikace po absolvování středního vzdělání s maturitní zkouškou).
- Jazyková škola (pomaturitní studium).

N

- Vyšší odborné vzdělání
 - zkratka udělovaného titulu DiS. – délka studia 3–3,5 roku.

P

- Vyšší odborné vzdělání na konzervatoři
 - zkratka udělovaného titulu DiS.

R

- Vysokoškolské – bakalářský studijní program
 - zkratky udělovaných titulů Bc., BcA. – délka studia 3–4 roky.

T

- Vysokoškolské – magisterský studijní program
 - dlouhé pěti až šestileté programy nenavazující na bakalářské programy, zkratky udělovaných titulů MUDr., MDDr., MVDr.
- Vysokoškolské – magisterský studijní program

- navazující na bakalářský program, zkratky udělovaných titulů Mgr., MgA., Ing. Mgr., Ing. Arch., – délka studia 2– 3, roky po vykonání rigorózní zkoušky Pharm.Dr., JUDr., PhDr., RNDr., ThLic., ThDr.

V

- vysokoškolské – doktorský studijní program
 - zkratky udělovaných titulů Ph.D., Th.D. – délka studia 3-4 roky“ (NUV, 2011)

2.3 Dvoustupňové kurikulum

Reforma, která postupně zavedla dvoustupňové kurikulum, byla zahájena v roce 2007 vydáním první skupiny rámcových vzdělávacích programů.

Pro každý obor vzdělání v základním a středním vzdělávání a pro předškolní, základní umělecké a jazykové vzdělávání byly vydány rámcové vzdělávací programy (RVP). Ty „vymezují povinný obsah, rozsah a podmínky vzdělávání. Jsou závazné pro tvorbu školních vzdělávacích programů, hodnocení výsledků vzdělávání dětí a žáků, tvorbu a posuzování učebnic a učebních textů a dále závazným základem pro stanovení výše finančních prostředků přidělovaných podle školského zákona Vzdělávání v jednotlivé škole a školském zařízení se uskutečňuje podle školních vzdělávacích programů (ŠVP)“ (NUV, 2019).

“RVP vymezují povinný rámec státem garantovaného vzdělávání pro určitý stupeň a směr odborného vzdělávání. Stanoví základní cílové požadavky na kompetence absolventů a od nich odvozený obsah vzdělávání. To zajišťuje srovnatelnou úroveň získávaného vzdělání a získaných kvalifikací v daném vzdělávacím stupni. V obsahově různorodém systému odborného vzdělávání je tato koncepce mimořádně důležitá, neboť určuje jasná pravidla pro všechny vzdělavatele. Školám je současně poskytnut prostor pro uplatnění jejich samostatnosti při tvorbě vlastních školních vzdělávacích program. Rámcové vzdělávací program vytvářejí rovněž podmínky pro uplatnění základních vývojových trendů v systému středního vzdělávání, kterými jsou zejména:

- rozvoj klíčových kompetencí a připravenosti na celoživotní vzdělávání;
- integrace všeobecného a odborného vzdělávání;

- akcent na široký profil absolventa
- rozvoj progresivních způsobů konstrukce kurikula (vzdělávací moduly) a metod výuky” (Slavík, Miller, 2012, s. 20).

„Školní vzdělávací program je předkládán formou učebních dokumentů, které mohou mít buď podobu klasického dokumentu, nebo mohou být uspořádány modulově. Součástí vzdělávacího programu má být profil absolventa, charakteristika vzdělávacího programu, učební plán a učební osnovy, popř. popis vzdělávacích modulů či jiných strukturních obsahových celků“ (Slavík, Miller, 2012, s. 29).

„Profil absolventa vyjadřuje především předpokládané závěrečné výstupy vzdělávacího programu v podobě získaných kompetencí absolventa. Vyjadřuje tedy, co by měl absolvent ovládat po ukončení přípravy v příslušném vzdělávacím programu. Je to dokument výchozí, z něhož by se měla odvíjet koncepce a obsah dalších částí učebních dokumentů” (Slavík, Miller, 2012, s. 30).

„Charakteristika vzdělávacího programu podává informace o vzdělávacím programu, které jsou orientované na proces realizace tohoto programu. Zaměřuje se na popis vnitřní struktury programu z hlediska jeho průběhu. Z formálního hlediska je struktura charakteristiky ŠVP je následující:

- kód a název vzdělávacího programu,
- vstupní předpoklady žáků,
- délka vzdělávacího programu a forma studia,
- pojetí a cíle vzdělávacího programu,
- charakteristika obsahových složek (všeobecné vzdělávání, odborné vzdělávání klíčové dovednosti),
- organizace výuky,
- metodické přístupy,
- další specifické požadavky (např. zdravotní požadavky) (Slavík, Miller, 2012, s. 30-31).

„Učební plán - jedná se o kvantitativní rozvržení jednotlivých složek vzdělávání, a to nejčastěji do vzdělávacích předmětů s uvedením jejich rozsahu a rozvržení do ročníku. Není povinné, aby se předměty členily do kategorie odborné,

či všeobecně vzdělávací v případě, že z charakteru oboru vyplývá to, že se prolínají. Je však nutné rozlišovat v učebním plánu předměty povinné, nepovinné a volitelné.

Klasický učební plán je vytvořen v následující formální podobě:

- identifikační údaje (kód vzdělávacího programu a název vzdělávacího programu),
- tabulka rozčlenění předmětů a počtu hodin vyučovacích předmětů,
- tabulka využití týdnů ve školním roce,
- tabulka začlenění klíčových dovedností“ (Slavík, Miller, 2012, s. 31).

Učební osnovy se vztahují k určitému předmětu. „Struktura učebních osnov má následující podobu:

- název vyučovacího předmětu,
- pojetí vyučovacího předmětu (obecný cíl předmětu, obsah a charakteristika vyučovaného předmětu, postup výuky),
- výchovně-vzdělávací cíle a rámcový obsah učiva,
- předpokládaná dotace vyučovacích hodin,
- moderní osnovy vycházejí z předpokládaných výsledků vzdělávání a k nim se přiřazuje příslušné učivo předmětu“ (Slavík, Miller, 2012, s. 33).

3 Bezpečné školní prostředí a pracoviště

„Vytváření bezpečného a zdraví neohrožujícího pracoviště a maximální možné eliminování nebezpečí ohrožení bezpečnosti a poškození zdraví při práci je odpovědností každého jedince pracujícího v organizaci. Ale povinností managementu je dosáhnout nebo dokonce překročit vysoké standardy bezpečnosti a ochrany zdraví při práci vyžadované právními předpisy“ (Armstrong, 2015, s. 517).

Ve školství leží povinnost za trvalé vyhledávání rizik a přijímání opatření k jejich eliminaci na řediteli, který své pravomoci v této oblasti přenáší na podřízené pracovníky, nemůže se ale zbavit celkové odpovědnosti. Samozřejmě ve školství je riziko dvojnásobné, protože jsou zde nejen zaměstnanci ale i žáci, děti, studenti.

3.1 Druhy rizik

Druhy rizik vymezuje § 102 zákona 262/2006 Sb. zákoník práce a zároveň uvádí Novotný (2000). Jedná se o rizika:

„**Mechanická** – faktory, které mohou vyvolat zranění a to mechanickou činností strojů nebo zařízení, působením nástrojů, břemeny, náradím apod. Mohou způsobit rozdrcení, zhmoždění, pořezání, zlomeniny, pády, uklouznutí apod.

- Nebezpečí plynoucí z mechanických rizik.
 - Pády na schodech a na rovině (uklouznutí, špatné našlápnutí či došlápnutí, zakopnutí o nerovný povrch).
 - Pády břemen na ruku, nohu při manipulaci s nimi.
 - Nepoužívání předepsaných osobních ochranných pracovních prostředků (OOPP).

Elektrická, plynová – faktory, které mohou způsobit zranění nebo smrt elektrickým proudem.

- Nebezpečí plynoucí z elektrických a plynových rizik (úraz elektrickým proudem, udušení).
- Poškozený přívod k přístroji.

- Použití stroje, přístroje bez bezpečnostních krytů včetně použití nestandardních a návodu k použití neodpovídajících postupů (např. napřed se zapíná pohyblivý přívod do přístroje a nakonec do zásuvky ve zdi nikdy naopak).
- Neprovádění pravidelných revizí, kontrol a zkoušek.
- Neprovádění vizuálních kontrol před použitím.
- Nedostatečné větrání místností s plynovým zařízením.
- Neprovádění kontrol hořáků apod.

Tepelná – faktory, které způsobují popálení, opaření, předměty či materiály o vysoké teplotě a dále faktory, které poškozují zdraví např. extrémně vysokou či nízkou teplotou.

- Nebezpečí plynoucí z tepelných rizik (popálení, opaření).

Chemická rizika – faktory, které škodí zdraví a ohrožující život (hořlavé kapaliny, plyny, kouř, aerosoly, barvy, chemikálie, plísně, bakterie apod. Působí zejména při kontaktu, požití a vdechnutí.

- Nebezpečí plynoucí z chemických rizik.
 - Používání nebezpečných postupů v rozporu s návodem k použití.
 - Nepoužívání OOPP vyžadovaných návodem k použití (pracovní rukavice, ochranný štít apod.).

Provoz a obsluha výpočetní techniky – faktory způsobující např. poruchy zraku, pohybového aparátu, psychická zátěž apod.

- Nebezpečí plynoucí z rizika zrakové zátěže.
 - Nedodržení ergonomického umístění zobrazovací jednotky (odlesky).
 - Nedodržení bezpečnostních přestávek (zařazené po 2 hodinách nepřetržité práce se zobrazovací jednotkou)“ (MPSV ČR, 2006).

3.2 Vyhledávání rizik

Podle Zákona 262/2006 Sb. jsou rizika vyhledávána několika způsoby.

„Riziko při práci se stroji, přístroji apod.“

- Povinnost se prokazatelně seznámit a dodržovat návody k obsluze nebo používání.
- Před každým použitím provést vizuální kontrolu stavu stroje, přístroje (celistvost, pevnost, funkčnost) a v případě poškození se zařízením nepracovat, včetně provedení kontroly náradí a nástrojů ve školní dílně apod.
- Neodstraňovat kryty a bezpečnostní prvky, dodržovat technologické a jiné postupy.
- U zařízení musí být k dispozici návod k obsluze (v českém jazyce). Není-li zaměstnanci jasný způsob ovládní, je povinen se vyžádat informace od přímého nadřízeného.
- V případě poškození stroje, přístroje, zařízení apod., je povinností každého, kdo nevyhovující stav zjistil, tuto skutečnost nahlásit a zajistit aby nedošlo k opětovnému použití stroje do doby odstranění závady.
- Na výzvu předat užívané spotřebiče k revizi či kontrole.
- Nepracovat s poškozenými spotřebiči, prodlužovacími šňůrami apod.

Pedagogický pracovník v odborných předmětech seznámí prokazatelně **všechny žáky a studenty s řádem odborné učebny**, v dílně se provede kontrola veškerého náradí drženého v ruce a učiní se o tom záznam. Kontrola v ruce drženého mechanického nebo elektrického náradí se provádí vizuálně před každým použitím.

Žáci, studenti

- Při plánování akce zohlednit průběh akce a upozornit žáky nebo studenty na:
 - časový průběh,
 - dopravu,
 - ubytování,
 - konané činnosti.

- Na počátku školního roku a před každou nestandardní akcí (výlet, plavání, divadlo apod.) provést poučení dětí a žáků včetně záznamu do třídní knih nebo jiné, k tomu určené dokumentace.
- Před novou aktivitou v rámci výuky, včetně např. nových cviků v tělesné výchově, musí být všichni žáci škol všech typů prokazatelně seznámeni se správným provedením a potřebnými pokyny k zajištění BOZ“ (MPSV ČR, 2006).

Krizové řízení

Krizové řízení je zohledněno v Zákoně 240/2000 Sb.:

- „Při vzniku mimořádné události ve škole, je vyhlášen požární poplach nebo jiný pokyn k zahájení například evakuace (seznámit děti a žáky s aktuálním způsobem vyhlášení).
- Při vzniku mimořádné události v rámci obce, státu apod., je vyhlášení provedeno prostřednictvím integrovaného záchranného systému a to formou kolísavého signálu o délce 140 vteřin“ (MV ČR, 2000).

O všech úkonech se vede prokazatelná dokumentace (zápis do třídní knihy apod.).

„Hodnocení rizik se týká identifikace nebezpečí a analýzy rizik s ním spojených. Nebezpečí je cokoliv, co může nějak ublížit nebo zranit... Riziko je pravděpodobnost, velká nebo malá, ublížení nebo zranění v souvislosti s určitým nebezpečím. Účelem hodnocení rizik je iniciovat preventivní opatření. Umožňuje realizovat preventivní opatření na základě poznání relativního významu rizik“ (Armstrong, 2015, s. 518).

„Existují dva typy hodnocení rizika – kvantitativní a kvalitativní. Kvantitativní hodnocení rizika vychází z informací o riziku a přináší objektivní odhad pravděpodobnosti, která je bezprostředně aplikovatelná na okolnosti, za kterých k riziku dochází. Kvalitativní hodnocení rizika je subjektivnější a vychází z úsudku podpořeného zobecněnými údaji. Kvantitativní hodnocení rizika je vhodnější v případě, kdy jsou k dispozici potřebné údaje. Kvalitativní hodnocení rizika je přijatelné v případě, kdy je málo údajů nebo nejsou žádné údaje, pokud se ovšem provádí systematicky na základě analýzy pracovních podmínek a nebezpečí, čímž

umožňuje informovaně posoudit pravděpodobnost ublížení nebo zranění, ke kterým může dojít“ (Armstrong, 2015, s. 519).

4 Povinnosti zaměstnavatele

Ustanovení § 103 Zákona 262/2006 Sb. zákoníku práce se týká povinnosti zaměstnavatele, na jehož pracovišti vykonává činnost cizí zaměstnanec, kterého je mimo jiné povinen informovat o bezpečnostních pravidlech platných na pracovišti. Tato okolnost se velmi často dotýká také výuky žáků (exkurze, sportovní a kulturní akce, adaptační kurzy):

- „Činnost na pracovišti jiného zaměstnavatele nebo mimo místo, kde je konána výuka (při exkurzi, lyžařském, případně adaptačním kurzu) je nutno, aby se zaměstnanci seznámili s pokyny provozovatele (Ubytovací řád, Provozní řád lyžařského areálu apod.) a tyto informace přenesl směrem ke svěřeným osobám.
- Každý pedagogický nebo jiný zaměstnanec, který doprovází žáky či děti, je povinen před akcí zajistit jejich základní poučení, o lyžařském, případně adaptačním kurzu apod. je povinen seznámit děti či žáky s provozními pokyny např. ubytovacího zařízení apod.
- Před vstupem do prostor jiného subjektu za účelem např. exkurze, musí být děti a žáci seznámeni s možnými riziky a opatřeními. Toto poučení provádí vždy zaměstnanec navštíveného subjektu“ (MPSV ČR, 2006).

Pracovní úrazy

Pracovní úrazy zmiňuje § 105 zákona 262/2006 Sb. zákoník práce, úrazy jejich evidenci pak Vyhláška č. 64/2005 Sb. v platném znění.

- „Za pracovní úraz je považováno každé poškození zdraví, které je způsobeno v rámci plnění pracovních povinností nebo v rámci nutných úkonů pro řádné plnění pracovních povinností.
- Za pracovní úraz se nepovažuje úraz vzniklý při cestě do a ze zaměstnání, úraz při stravování, ošetření apod.
- Pracovní úraz uznává po řádném šetření zaměstnavatel.
- V případě vzniku jakéhokoli úrazu je zaměstnanec bez zbytečného odkladu informovat nadřízeného. Pokud není schopen, tuto povinnost má svědek nebo

spolupracovník. Pokud není možno informovat ihned, provede zaměstnanec oznámení nejpozději druhý den po úraze.

- Po poskytnutí první pomoci a ohlášení se provádí Záznam do knihy úrazů (kniha je vedena zvlášť pro zaměstnance a zvlášť pro žáky). Neohlášením nebo nezaevidováním v knize úrazů zaměstnanec porušuje své povinnosti a riskuje, že úraz nebude uznán jako pracovní.
- V případě, že v důsledku pracovního úrazu vznikne pracovní absence, má zaměstnanec nárok na odškodnění“ (MPSV ČR, 2006, MŠMT ČR, 2005).

Nejčastější druhy pracovních úrazů

- Pády při chůzi běhu (špatné došlápnutí, pád na mokré podlaze při umývání nebo ve stravovacím provozu).
- Poranění ruky řeznou ranou (používání nože, jiného ručního náradí nebo porušení technologických postupů – spěch a nepočkání úplného zastavení stroje) (Interní materiály školy, 2019).

5 Práva a povinnosti zaměstnance

Ze Zákona 262/2006 Sb. zákoník práce a Zákona č. 561/2004 Sb. školského zákona vyplývají povinnosti učitelů poučit žáky o bezpečnosti a ochraně zdraví

„Každý zaměstnanec je povinen v případě, že je pedagogickým či jiným pracovníkem:

- na počátku školního roku provést teoretické poučení všech dětí, žáků, studentů dle stanovené osnovy (zpravidla třídní učitel, nebo učitel odborného výcviku), o poučení se provede záznam do třídní knihy, nebo bezpečnostního listu žáka.
- třídní učitel dbá na to, aby žák, který nastoupí do výuky v průběhu školního roku nebo při poučení na počátku školního roku chyběl, řádné poučení absolvoval, o poučení v náhradním termínu se provede záznam do třídní knihy.
- na počátku školního roku provést praktické poučení všech dětí, žáků, studentů s obsluhou strojů, přístrojů a seznámení s řády odborných učeben, o poučení se provede záznam do třídní knihy nebo jiné dokumentace.
- provést poučení dětí, žáků, studentů před každou specifickou akcí nebo v rámci používání nových postupů (poučení při práci s nůžkami, před výletem, lyžařským, případně adaptačním kurzu apod. seznámení s ubytovacím a provozním řádem atd.), o poučení se provede záznam.
- pokud je konána jakákoli akce se žáky nebo dětmi, je pedagogický nebo jiný zaměstnanec doprovázející skupinu dětí, žáků povinen provést vizuální kontrolu všech technických zařízení a pokud zjistí, že některé zařízení (například neukotvená branka) by mohlo být zdrojem úrazu, svěřené osoby na tuto aktivitu nepustí.
- zaměstnanec je povinen při použití strojů, přístrojů postupovat dle návodů k použití nebo místních provozních předpisů.
- při práci s náradím drženým v ruce je nutno před jeho každým použitím ať již zaměstnancem nebo žákem, provést kontrolu z hlediska pevnosti, neporušeného držadla apod.

- zaměstnanec, který je zaměstnavatelem určen jako osoba odpovědná za elektrická zařízení, plynová zařízení odpovídá za stav tohoto zařízení ve smyslu provedení revizí, kontrol, zkoušek jakož i odstranění zjištěných závad např. při revizích.
- zaměstnanec je povinen se seznámit s vydanými provozními předpisy, provozními řády skladu apod.“ (MPSV ČR, 2006, MŠMT ČR, 2004).

Pedagogičtí pracovníci (nebo osoby pověřené dohledem atd.)

V souladu § 29 odst. 2 Zákona č. 561/2004 Sb. školského zákona:

„Školy a školská zařízení zajišťují bezpečnost a ochranu zdraví dětí, žáků a studentů při vzdělávání a s ním přímo souvisejících činnostech a při poskytování školských služeb a poskytují žákům a studentům nezbytné informace k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví.

- Uvedení základních požadavků na BOZ ve školním, vnitřním, ubytovacím řádu apod.
- Poučení dětí a žáků na počátku školního roku a v jeho průběhu včetně vedení dokumentace.
- Před jakoukoli činností provede pedagog vyhodnocení situace z hlediska možného nebezpečí a stanoví základní podmínky BOZ (např. rozchody na výletech, návštěvy adrenalinových aktivit apod.), za zajištění bezpečnosti odpovídá konkrétní pedagog“ (MŠMT ČR, 2004).

Základní, střední školy, ZUŠ a jiná školská zařízení

§ 1 odst. 11 Vyhlášky č. 71/2005 Sb. o základním uměleckém vzdělávání uvádí:

- „Bezpečnost a ochranu zdraví žáků ve škole, při vzdělávání mimo místo, kde se uskutečňuje vzdělávání, a při akcích konaných mimo místo, kde se uskutečňuje vzdělávání, zajišťuje právnická osoba, která vykonává činnost školy, svými zaměstnanci, vždy však nejméně jedním pedagogickým pracovníkem.
- Zaměstnance, který není pedagogickým pracovníkem, může ředitel školy k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví žáků určit pouze, pokud je zletilý

a způsobilý k právním úkonům, je v pracovně právním vztahu ke škole a způsob výkonu dohledu nad dětmi s ním byl písemně projednán.

- Při akcích konaných mimo místo, kde škola uskutečňuje vzdělávání, nesmí na jednu osobu zajišťující bezpečnost a ochranu zdraví žáků (základních škol) připadnout více než 25 žáků. Výjimku z tohoto počtu může stanovit s ohledem na náročnost zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví žáků ředitel školy.
- Při akcích konaných mimo místo, kde škola uskutečňuje vzdělávání, kdy místem pro shromáždění žáků není místo, kde škola uskutečňuje vzdělávání, se zajišťuje bezpečnost a ochrana zdraví žáků na předem určeném místě 15 minut před dobou shromáždění. Po skončení akce končí zajišťování bezpečnosti a ochrany zdraví žáků na předem určeném místě a v předem určeném čase. Místo a čas shromáždění žáků a skončení akce škola oznámí nejméně 2 dny předem zákonným zástupcům žáků.

Toto ustanovení se týká v omezené míře i středních škol a školských zařízeních. U středních škol není předepsán hlediska BOZ limitující počet žáků. Za zajištění BOZ odpovídá pedagog a následně ředitel.

- V případě výkonu praxe v jiných subjektech, je škola povinna před zahájením prověřit stav pracovišť a mít smluvně ošetřeno, že ze strany organizace, ve které probíhá praxe, budou žáci řádně seznámeni s požadavky na BOZ.
- Dohled může vykonávat vedle pedagogického pracovníka i jiný zletilý zaměstnanec školy nebo školského zařízení, jestliže byl o výkonu tohoto dohledu řádně poučen. O tomto poučení se provede záznam.
- Uvolnění žáka v průběhu výuky je možné pouze při osobním převzetí, nebo písemné žádosti podané předem třídnímu učiteli nebo jinému pedagogovi.
- V souladu s požadavkem Zákona č. 373/2011 Sb. o specifických zdravotních službách je nutno v rámci odborné přípravy atd. zajistit provedení zdravotní prohlídky určeným lékařem“ (MŠMT ČR, 2005).

Pedagogický dohled

- Za řádný výkon pedagogického dohledu se považuje fyzická přítomnost pověřeného zaměstnance v místě výkonu dohledu a postupné procházení úseku, který dohlíží. V průběhu výkonu dohledu není možno provádět žádné činnosti, které by snížily nebo znemožnily řádný výkon dohledu.
- Školní úrazy (úrazy dětí, žáků, studentů) řeší Vyhláška č. 64/2005 Sb. o evidenci úrazů dětí, žáků a studentů. Dle této vyhlášky:
 - „Za školní úraz se považuje každé poškození zdraví, které se přihodí v rámci školy, školského zařízení nebo při akcích s tímto související
 - Postup při vzniku úrazu dítěte, žáka, studenta:
 - Pedagogický nebo jiný zaměstnanec, kterému byl úraz (nebo zranění) žákem nahlášen, je povinen poskytnout první pomoc a za rozsah jejího provedení odpovídá, pokud si není zcela jist způsobem, kontaktuje lékařskou službu (při akutních stavech včetně případné hospitalizace není nutný souhlas zákonného zástupce).
 - Po poskytnutí první pomoci a vyšetření příčin je povinen provést Záznam do knihy úrazů dětí, žáků, studentů.
 - Zajistit dle závažnosti úrazu informaci pro rodiče (ihned telefonicky, písemně, ústně při předání dítěte apod.).
 - Zúčastnit se šetření úrazu a po ukončení šetření je v případě vzniku absence dítěte, žáka, studenta zasahující do dvou, po sobě jdoucích dnů ve spolupráci s pověřenou osobou sepsat Záznam o úrazu dítěte, žáka, studenta v elektronickém formuláři, který slouží pro odeslání na ČŠI (nebo vypíše papírový formulář, který slouží jako podklad pro zpracování elektronický formulář).“ (MŠMT ČR, 2005)

Nejčastější druhy úrazů dětí, žáků a studentů

- Přestávky (nekázeň)
- Sportovní akce, tělesná výchova (nekázeň, nedostatečná fyzická připravenost)

- Výuka v hodině (nedodržení technologických postupů – např. hodiny chemie, praktická příprava apod.) (Interní materiály školy).

6 Ochrana zdraví

Podle § 2 zákona č. 309/2006 Sb. o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci je zaměstnavatel povinen zajistit:

- „únikové cesty, východy a komunikace k nim musí být udržovány
 - volné,
 - nezúžené a ničím nezastavěné,
 - v době provozu školy musí být zajištěn volný odchod z objektu bez použití nástrojů (nelze mít klíč v krabičce),
- průběžnou údržbu zajišťuje pověřený pracovník školy“ (MPSV ČR, 2006).

Podle § 4 zákona č. 309/2006 Sb. o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci:

- „jsou zaměstnanci povinni udržovat výrobní a pracovní prostředky v takovém stavu aby byly trvale vybaveny ochrannými zařízeními, která chrání život a zdraví zaměstnanců,
- před použitím stroje, přístroje:
 - je nutno provést jejich vizuální kontrolu,
 - uživatel se současně stává za spotřebič v době jeho používání osobou odpovědnou,
- před použitím náradí držené v ruce (pilník, hoblík, kladivo, sekáč apod.)
 - uživatel provede vizuální kontrolu stavu z hlediska bezpečného užívání (v cyklu 1 x ročně bude včetně písemného záznamu provedena kontrola veškerého v ruce drženého náradí určené pro aktivity žáků, nebo pedagogických zaměstnanců (zpravidla na počátku školního roku a průběžně před činnostmi žáků se zařízeními, musí být ze strany pedagoga provedena vizuální kontrola),
- je zakázáno používat soukromé zejména tepelné spotřebiče,
- pedagogičtí pracovníci při jakýchkoli činnostech spojených s:

- použitím přístrojů apod. v rámci výuky jsou povinni před použitím žáky provést vizuální kontrolu jejich stavu,
- tělesnou výchovou, sportovními aktivitami, činností dětí a žáků jsou povinni provést před použitím sportovišť a sportovních a hracích prvků,
 - vizuální kontrolu technického stavu prvků (každodenně, při první kontrole v kalendářní den se provede záznam),
 - provozní kontrolu (v cyklu 1 x za 2-3 měsíce), provádí pověřený zaměstnanec, záznam se provádí do autorizované dokumentace.
- K zajištění řádné organizace práce s ohledem na její bezpečnost je nutno dodržet, aby zaměstnanci:
 - nebyli ohroženi padajícími předměty nebo materiály při manipulaci s věcmi a jejich ukládání např. do regálů, skříní apod., je nutno dbát zvýšené opatrnosti, zejména při ukládání předmětů do regálů apod., kdy místo uložení je ve výšce vyšší než 1,8 metru, lze toto provádět pouze za pomoci schůdků, nikoli však židle apod.“ (MPSV ČR, 2006).

6.1 Zákazy

§ 238 Zákona č. 262/2006 Sb. zákoník práce, vyhláška č. 180/2015 Sb. o zakázaných pracích a pracovištích vymezuje:

„Zakázané práce a pracoviště těhotným ženám, kojícím matkám, matkám do konce 9. měsíce po porodu a mladistvým

- jsou stanoveny vyhláškou č. 180/2015 Sb.,
- bližší podmínky stanovuje Směrnice, která je uložena u ředitele školy“ (MPSV ČR, 2006, MPSV ČR, 2015)

Zákon č. 65/2017 Sb. o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek upravuje:

„Zákaz kouření, kontrola na přítomnost alkoholu, prodej a podej alkoholu

- V prostoru škol a školských zařízení a to včetně oploceného areálu zakázáno kouření a to pro všechny osoby.
- Vstupy do škol, školských zařízení a jejich areálů, musí být označeny nápisem Zákaz kouření vč. piktogramu v intencích zákona.
- Ve školách a školských zařízeních se nesmí podávat ani prodávat alkohol.
- Zaměstnanec je povinen se na výzvu podrobit kontrole na alkohol, pokud odmítne, hledí na něj zaměstnavatel jako by pod vlivem alkoholu byl“ (MZ ČR, 2017).

6.2 Práce s výpočetní technikou

§ 50 Nařízení vlády č. 361/2007 Sb. nařízení vlády, kterým se vymezují podmínky ochrany zdraví při práci, mimo jiné stanovuje:

- „Pro zajištění ochrany zraku apod. je zaměstnanec nebo vyučující povinen zajistit možnost nastavení obrazovky tak, aby na ní nevznikaly reflexy ze svítidel či z jiných zdrojů.
- Vzdálenost obrazovky od očí pro obvyklou kancelářskou práci nesmí být menší než 400 mm, jas obrazovky nesmí být menší než 35 cd/m² a u žáků je optimální vzdálenost stanovena na 500 mm.
- Klávesnice musí umožnit nejvhodnější pracovní polohu“ (Česko, 2007).

7 Požární ochrana

Všichni zaměstnanci a osoby, které se zdržují v prostoru školy s jejím vědomím, musí být seznámeni s problematikou požární ochrany a to minimálně v rozsahu dle § 23 vyhlášky č. 246/2001 Sb. o požární prevenci. Z toho plyne povinnost seznámení v rozsahu minimálně níže uvedených bodů:

- „Organizace a zajištění požární ochrany a se základními povinnostmi vyplývajícími z předpisů o požární ochraně
 - Požární ochranu (PO) řídí ředitel organizace za součinnosti preventisty PO a smluvně zajištěnou odborně způsobilou osobou ve smyslu § 11 zákona o PO v platném znění.
 - V případě začlenění do kategorie se zvýšeným požárním nebezpečím je ustanovena preventivní požární hlídka, seznam členů je zveřejněn včetně jejich povinností.
- Požární poplachová směrnice (důležitá telefonní čísla)
 - Tísňová volání:
 - 112 Integrovaný záchranný systém,
 - 150 Hasiči,
 - 155 Záchraná služba první pomoci,
 - 158 Policie ČR.
 - Způsob vyhlášení požárního poplachu:
 - Požární poplach a případná evakuace se vyhlásí signálem „HOŘÍ!“ a vyhlášení může být doplněno například akustickým signálem, přerušovaným zvoněním, použitím sirény apod.
 - Po tomto ohlášení vydá vyučující žákům pokyn a společně s nimi odchází na místo shromáždění a to dle vyznačené únikové cesty. Sebou bere třídní knihu nebo jinou dokumentaci o docházce.
 - Evakuaci dětí a žáků provádí příslušný pedagogický zaměstnanec.

- Způsob vyhlášení krizových opatření:
 - Krizové a rizikové stavy se mimo způsob popsaný v požární poplachové směrnici vyhláší i orgány vně organizace a to sirénou o kolísavém tónu po dobu 140 vteřin.
- S požadavky na provoz a obsluhu instalovaných technických zařízení v případě požáru:
 - Všichni pracovníci musí být seznámeni s místem umístění hlavního uzávěru plynu, vody a elektrické energie.
 - V případě konání požárně nebezpečných prací je nutno postupovat dle právní úpravy a případných pokynů odborně způsobilé osoby v PO.
- S rozmístěním a se způsobem použití věcných prostředků požární ochrany:
 - Hasicí přístroje (vodní PHP nelze použít na hašení elektrických zařízení pod napětím), proto se ve školách a školských zařízení instalují především PHP práškové.
- S rozmístěním a funkcí, popřípadě způsobem obsluhy požárně bezpečnostních zařízení na pracovišti:
 - Požární dveře (tyto dveře slouží k oddělení požárních úseků, oddělení chráněné únikové cesty apod. Je nutné zajistit, aby v případě, kdy je prováděna evakuace, bylo poslední osobou zajištěno uzavření požárních dveří apod.
 - Nouzové osvětlení.
 - Značení únikových cest slouží k provedení evakuace na místo shromáždění je zpravidla provedeno ve fotoluminiscenčním provedení.
- Se způsobem evakuace
 - Po ukončení školení zaměstnanců v PO pod vedením preventisty PO bude provedena fyzická obhlídka místa s uzávěry a projity únikové trasy.

- Prostřednictvím třídních učitelů budou žáci a studenti seznámeni s povinnostmi při vyhlášení požárního poplachu a evakuace školy a projít fyzicky únikové komunikace a dále
- Upozornit žáky na formu ohlášení vzniklého požáru (dospělému zaměstnanci školy nebo voláním hoří nebo prostřednictvím technických prvků).
- Upozornit žáky na rozmístění přenosných hasicích přístrojů a jejich použití (přiměřeně k věku).
- Upozornit žáky na požárně bezpečnostní zařízení (jsou-li instalovány) a to například požární dveře, nouzové osvětlení.
- Upozornit na tísňová telefonní čísla (viz požární poplachové směrnice, 112, 150, 155, 158).
- Seznámit žáky s postupem případné evakuace v případě požáru nebo jiné mimořádné události (siréna).
- Fyzicky projít únikové trasy a upozornit žáky na místo shromáždění přičemž únikové cesty a východy musí zůstat trvale volné, bez překážek a vést co nejvhodnější cestou k východu do volného prostoru nebo na bezpečné místo. V případě nebezpečí musí mít zaměstnanci a žáci či děti možnost rychle a co nejbezpečněji opustit pracoviště.
- Únikové cesty, východy a evakuační výtahy na únikových cestách musí být trvale označeny značkami pro únik a evakuaci osob. Tam, kde je to technicky vhodné, je možné použít k jejich označení orientační systémy z materiálů s dostatečnou délkou dosvitu nutnou na dobu opuštění budovy.
- Dveře, kterými prochází úniková cesta, pro případ nebezpečí musí být průchodné bez dalších opatření a zvláštní pomoci se otevírají zpravidla ve směru úniku, nesmí zajištěním proti vstupu nepovolaných osob bránit úniku a evakuaci osob a nesmí být posuvné nebo karuselového provedení.

- Mechanismus ovládání dveří, kterými prochází úniková cesta, musí být zvolen tak, aby mohly být snadno a bez zbytečného prodlení otevřeny jakoukoli osobou, která by je chtěla použít v případě nebezpečí.
- Únikové cesty a východy musí být během provozní doby budovy dostatečně osvětleny a vybaveny nouzovým osvětlením vyhovujícím normovým požadavkům. Tam, kde je to technicky vhodné, je možné použít k jejich označení orientační systémy z materiálů s dostatečnou délkou dosvitu nutnou na dobu opuštění budovy“ (MV ČR, 2001).

PRAKTICKÁ ČÁST

Praktická část vychází z jednoznačně identifikované potřeby sjednotit, utřídit a systemizovat bezpečnostní pravidla pro běžný život ve škole v teoretickém i praktickém vyučování.

8 Charakteristika školy

Vybraná střední škola má své sídlo v Praze. Byla založena v polovině minulého století a od té doby prošla významným vývojem.

V současné době škola nabízí obory vzdělání v oblastech nábytkářství, uměleckořemeslného zpracování dřeva a uměleckořemeslného zpracování kovů, a to tříleté obory vzdělání s výučním listem, čtyřleté obory vzdělání s maturitní zkouškou a nástavbové obory vzdělání s maturitní zkouškou. Svým žákům zajišťuje speciální kurzy svařování ukončené zkouškou a certifikované osvědčením. Ve všech oborech zaručuje kvalitní přípravu pro samostatné podnikání i pro případné pokračování v dalším vzdělávání a studiu.

Škola je fakultní školou Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy. Zřizovatelem školy je Hlavní město Praha. Výuka ve všech oborech vzdělání včetně nástavbového denního studia probíhá bezplatně.

Výuku ve všech oborech vzdělání zajišťuje ve třech vlastních objektech, které průběžně modernizuje. Neustále věnuje pozornost modernizaci laboratoří, speciálních učeben, dílen, strojů, náradí, nástrojů, multimediální techniky a vybavení pro teoretickou i odbornou výuku.

Škola velmi úzce spolupracuje s přibližně 50 právníckými a fyzickými osobami - podnikatelskými subjekty, které se podílejí na přípravách vzdělávacích programů a kde žáci jednotlivých oborů vykonávají odborný výcvik a praxi. Zástupci některých z nich tvoří Uměleckou radu, poradní orgán ředitele školy, a podílí se na přípravě maturitních a závěrečných zkoušek. Všechny tyto subjekty jsou zárukou, že všichni úspěšní absolventi mohou nalézt uplatnění ve svém oboru na trhu práce.

Pro žáky zajišťuje stravování ve vlastních zařízeních a ubytování ve smluvních domovech mládeže, tematické exkurze a zájezdy tuzemské i zahraniční, výměnné odborné stáže v zahraničí (webové stránky školy, 2019).

9 Rozbor školní úrazovosti

Z každoročního rozboru školní úrazovosti, který je předkládán a analyzován na poradě vedení, vznikla potřeba řešit situaci pravidel bezpečného chování v jednotlivých učebnách, odborných učebnách, laboratořích a dílnách. I když je počet záznamů o úrazu v posledních letech relativně nízký, v minulosti byl zaznamenán i velice vážný úraz. Na základě těchto okolností bylo přistoupeno ke zpracování pravidel a provozních řádů, jako pomůcky pedagoga ke zvládnutí bezpečnosti ve škole a prevence školních úrazů.

Tabulka 1: Rozbor školní úrazovosti

Školní rok / Místo úrazu	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018
Učebny PV	26	27	28	22	13	30
Tělocvična	5	6	10	9	6	6
Učebny TV		1				
Sportovní akce				2	1	1
Adaptační kurz					14	
Chodby				1	1	2
CELKEM	31	34	38	34	35	39
Záznam o úrazu	6	5	13	6	3	8

Zdroj: vlastní šetření

Z tabulky vyplývá skutečnost, že k převážné většině žakovských úrazů dochází v hodinách praktické přípravy a tělesné výchovy, kde je největší pravděpodobnost vzniku úrazů.

Z vyjádření učitelů tělesné výchovy, kteří byli osloveni a požádáni o vysvětlení, jsou příčiny úrazů hlavně v neohrabanosti žáků, kteří nemají návyky pravidelného pohybu, ve zbrklosti, s kterou přistupují k jednotlivým činnostem, v předvádění se před ostatními a neohleduplnosti při hrách. Jako prevenci je v plánu vybudovat multifunkční sportoviště, které bude využíváno mimo jiné i pro volný čas žáků.

V praktickém vyučování, kde se žáci se připravují na budoucí kovářské, nebo truhlářské povolání, vznikají úrazy při výuce manuálních činností. V prvních

ročnících není výjimkou, že žák nikdy nedržel pracovní nářadí v ruce. Ve vyšších ročnících již pracují i s elektrickým ručním nářadím a na strojích. Začínají získávat dovednosti a pracovní návyky. Tato činnost však není příliš zakořeněná. Zároveň je i přístup žáků k výuce často laxní. Proto nepozorností, nebo špatným rozvržením pracovního postupu a následným spěchem při zhotovování cvičného výrobku, dochází hrubým chybám v dodržování bezpečnosti práce.

10 Rozhovor s vedoucími pracovníky školy

V rámci hledání podkladů pro tvorbu provozních řádů učeben byli osloveni i zástupci ředitelky školy pro teoretické vyučování a praktické vyučování školy, kterým byly při rozhovoru položeny následující otázky:

1. Při jakých činnostech ve škole hrozí nebezpečí úrazu?
2. Jaká rizika úrazu jsou z vašeho hlediska nejzávažnější?
3. Jak motivovat žáky, aby úrazům sami předcházeli?
4. Jak učit žáky, aby se používání osobních ochranných prostředků, pro ně stalo samozřejmostí?

Odpovědi zástupkyně pro teoretické vyučování:

1. Největší rizika vidím v hodinách tělesné výchovy, při sportovních aktivitách jako jsou lyžařský výcvik, kurz plachtění, případně na školním výletě. Velká rizika jsou i během přestávek. Dále mě napadá hlavně odborný výcvik.
2. Při odborném výcviku práce na soustruhu, u výhně a podobně, v hodinách tělesné výchovy cvičení na nářadí, při sportovních kurzech utonutí, nebo třeba srážka s jiným lyžařem. Při všech venkovních akcích je hlavní riziko střet s dopravními prostředky
3. Prevencí a osvětou. Dá se to řešit i kázeňskými postihy za nedodržování pravidel. Je zde i možnost praktické ukázky, například film, jak to může dopadnout, když někdo nepoužíval ochranné pomůcky.
4. Pravidelným připomínáním a neustálou kontrolou. Nepouštět žáky bez ochranných pomůcek do výuky a psát jim neomluvené hodiny.

Odpovědi zástupce pro praktické vyučování:

1. Na odborném výcviku vzniká nebezpečí úrazu prakticky neustále, žáci opracovávají materiál ručně, strojně nebo s ním manipulují a i při dodržení BOZ tu riziko vzniká (např. vada materiálu...)

2. Největším rizikem je např. u dřevooborů práce na dřevoobráběcích strojích, kdy je nástroj upnut a materiál se do záběru posunuje ručně.
3. Pravidelným školením, neustálou kontrolou a důsledností učitelů.
4. Tak na toto univerzální recept opravdu neexistuje. Jedině snad, když jsou na místě úrazu, nebo osobní zkušenost.

Z rozhovorů je patrný jiný přístup obou zástupců. Každý má svůj úhel pohledu vyplývající z jejich zkušeností. Z odpovědí zástupce pro praxi je patrné, že je původně truhlář, proto nezmiňuje rizika při práci s kovy.

11 Pozorování – možná rizika ve škole

Další metodou, která byla využita k tvorbě provozních řádů, je pozorování. Byla podrobně prozkoumána a zhodnocena rizika úrazů v učebnách a ostatních prostorách teoretické výuky, v chemické laboratoři, učebnách odborné přípravy truhlářů, kovářů a strojnách obou oborů.

11.1 Učebny a ostatní prostory teoretické výuky

Učebny jsou vybaveny běžným zařízením, jakým jsou školní lavice, židle, interaktivní tabule, dále umyvadlem, případně skříněmi a regály. Počítačové učebny jsou navíc vybaveny počítačovými sestavami a tiskárnami. Učebny výtvarné výchovy navíc stojany na kreslení a modelování, modely, výtvarnými potřebami a dřezem na umývání.

Možná rizika:

- zásah elektrickým proudem při neoprávněné manipulaci,
- poškození vybavení učebny špatnou manipulací,
- uklouznutí na mokré podlaze,
- pád z okna,
- při výuce na počítačích navíc poškození zraku, nebo sluchu při špatném ergonomickém nastavení,
- ve výtvarném vyučování navíc možnost pádu stojanu, nebo modelu,
- na chodbách hlavně pád na schodech.

11.2 Chemická laboratoř

Chemická laboratoř je moderně vybavena a správné použití eliminuje možnost úrazu. Nacházejí se zde laboratorní stoly s rozvody vody a elektřiny a plynu, digestoře, skříně na chemikálie, sušička, chemikálie, školní lavice a interaktivní tabule.

Možná rizika:

- zásah elektrickým proudem při neoprávněné manipulaci,
- poškození vybavení učebny špatnou manipulací,

- uklouznutí na mokré podlaze,
- pád z okna,
- výbuch plynu,
- kontaminace chemickými látkami,
- popálení o horké předměty.

11.3 Dílna odborné přípravy truhlářů

V truhlářských dílnách se žáci učí zpracovávat dřevo a dřevěné materiály. Pracují s ručním nářadím, s ručním elektrickým nářadím a na některých dílnách i s elektrickými stroji. Zároveň používají i chemické látky, například nátěrové hmoty a rozpouštědla.

Možná rizika:

- zásah elektrickým proudem při neoprávněné manipulaci,
- uklouznutí na neuklizené podlaze (hoblíny, piliny),
- řezná a bodná poranění,
- úraz následkem pádem materiálu, nebo náradí,
- možnost poranění zraku při obrábění,
- poškození sluchu při práci s ručním elektrickým nářadím a na strojích,
- poškození zdraví při práci s chemickými látkami a směsmi.

11.4 Dílna odborné přípravy kovářů

V kovárně se žáci učí zpracovávat kovové materiály. Pracují převážně s kovářskou výhňí, plynovou pecí, kovářskou, s ručním nářadím, s ručním elektrickým nářadím, s elektrickými stroji a svářečkami. Zároveň používají i chemické látky, například nátěrové hmoty a rozpouštědla.

Možná rizika:

- zásah elektrickým proudem při neoprávněné manipulaci,
- uklouznutí na neuklizené podlaze (zbytky při výrobě, rozlitá voda),

- řezná a bodná poranění,
- úraz následkem pádem materiálu, nebo náradí,
- popáleniny,
- možnost poranění zraku při obrábění,
- poškození sluchu při práci s ručním elektrickým náradím a na strojích,
- výbuch plynu,
- poškození zdraví při práci s chemickými látkami a směsmi.

11.5 Strojní dílny

Strojní dílny jsou vybaveny stroji na obrábění dřeva a kovů. Nacházejí se zde pily, frézky, brusky, soustruhy, elektrické nůžky a vrtačky. Zde se žáci pod dohledem vyučujících učí opracovávat materiály tak, jako se běžně zpracovávají ve výrobě.

Možná rizika:

- zásah elektrickým proudem při neoprávněné manipulaci,
- uklouznutí na neuklizené podlaze,
- řezná a brusná poranění,
- úraz následkem pádem materiálu,
- možnost poranění zraku při obrábění,
- poškození sluchu při práci na strojích,
- další úrazy následkem vad materiálů, nebo nesprávným používáním strojů.

12 Tvorba provozních řádů učeben

Přestože, jak vyplývá z rozboru školní úrazovosti, nezanedbatelnou část tvoří úrazy vzniklé v hodinách tělesné výchovy, je tělocvična, kterou škola používá, pronajímána a má svá pravidla a svůj provozní řád. Proto není provozní řád tělocvičny součástí této práce.

Pro tvorbu řádů jednotlivých učeben se berou v potaz další pravidla, zákony a ostatní normy, které zmiňují bezpečné chování a ochranu zdraví při práci. Seznam těchto adekvátních předpisů je uveden v Příloze č. 1. Zároveň musí být pečlivě vyhodnocena veškerá rizika.

Všechna tato vyhodnocení budou následně písemně zpracována, pro žáky srozumitelnou formou, do jednoduchého a jednoznačného souboru pravidel, jejímž dodržováním se zabrání jednání, které by vedlo ke vzniku úrazu, nebo jinému poškození zdraví. Tato pravidla budou vyučujícími řádně vysvětlena a následně kontrolována. Je nezbytné důsledné požadování plnění od žáků.

12.1 Provozní řád učebny teoretické výuky

Tento provozní řád, určuje podmínky zásady užívání učebny č.

1. Zásady bezpečného chování

- Udržujte pořádek v učebně, nepoškozujte zařízení.
- Bez vědomí a souhlasu vyučujícího nepoužívejte vlastní, ani školní elektrická a elektronická zařízení, výpočetní, nebo audiovizuální techniku instalovanou v učebnách.
- Při zjištění uvolněné nebo poškozené zásuvky a vypínače je dále nepoužívejte a uvědomte učitele.
- Neopravujte elektrická zařízení ani spotřebiče
- Dávejte pozor na případnou kluzkou podlahu v prostoru umyvadla.
- Šetřete elektrickou energii a vodou, při odchodu zhasněte.
- Vyvarujte se jednání, které by mohlo vést k ohrožení vašeho vlastního zdraví, nebo zdraví spolužáků (žerty ohrožující zdraví, lehkomyšlné jednání).
- Ihned uvědomte vyučujícího o svém úrazu, nebo úrazu spolužáka.

2. Úklid

- Po skončení vyučovací hodiny týdenní služba umyje tabuli.
- Po skončení poslední vyučovací hodiny žáci zvednou stoličky a posbírají odpadky z lavic a podlahy.
- Učitel po odchodu žáků učebnu uzamkne.

3. Stanovení odpovědné osoby

- Odpovědná osoba za denní úklid je poslední vyučující daného dne dle rozvrhu.
- Odpovědná osoba za učebnu č. je stanoven/a

V Praze dne:

ředitel školy

.....

12.2 Provozní řád učebny chemické laboratoře

Tento provozní řád, určuje podmínky zásady užívání učebny chemie.

1. Zásady bezpečného chování

- Udržujte pořádek v učebně, nepoškozujte zařízení.
- Udržujte pořádek na pracovním stole.
- Na pokyn učitele důsledně používejte ochranné pomůcky (plášť, brýle, rukavice).
- Bez vědomí a souhlasu vyučujícího nepoužívejte vlastní, ani školní elektrická a elektronická zařízení, výpočetní, nebo audiovizuální techniku instalovanou v učebnách.
- Bez vědomí a souhlasu vyučujícího nepoužívejte plynová zařízení, ani chemikálie.
- Při zjištění uvolněné nebo poškozené zásuvky a vypínače je dále nepoužívejte a uvědomte učitele.
- Neopravujte elektrická zařízení ani spotřebiče.
- Dávejte pozor na případnou kluzkou podlahu v prostoru umyvadel a výlevků.
- Šetřete elektrickou energii a vodou, při odchodu zhasněte.
- Vyvarujte se jednání, které by mohlo vést k ohrožení vašeho vlastního zdraví, nebo zdraví spolužáků (žerty ohrožující zdraví, lehkomyšlné jednání).
- Ihned uvědomte vyučujícího o svém úrazu, nebo úrazu spolužáka.

2. Úklid

- Po skončení vyučovací hodiny týdenní služba umyje tabuli.
- Po skončení poslední vyučovací hodiny žáci zvednou stoličky a posbírají odpadky z lavic a podlahy.
- Učitel po odchodu žáků učebnu uzamkne.

3. Stanovení odpovědné osoby

- Odpovědná osoba za denní úklid je poslední vyučující daného dne dle rozvrhu.
- Odpovědná osoba za učebnu chemie je stanoven/a

V Praze dne:

ředitel školy

.....

12.3 Provozní řád dílny odborné přípravy truhlářů

Tento provozní řád, určuje podmínky zásady užívání truhlářské dílny.

1. Zásady bezpečného chování

- Na dílnu přicházejte v čistém pracovním oděvu a v předepsané ochranné obuvi.
- Odložte předměty, které vyučující zhodnotí pro pracovní činnost nevhodnými a nebezpečnými. Těmito předměty jsou například náramky, hodinky, náušnice, piercing, náhrdelníky, prsteny ozdobné kroužky a jiné. Tyto předměty uložte na určené místo.
- Používejte při práci předepsané osobní ochranné pracovní prostředky a ochranná zařízení.
- Ihned uvědomte vyučujícího o svém úrazu, nebo úrazu spolužáka.
- Neprodleně hlase svému vyučujícímu zhoršení zdravotního stavu, které by mohlo mít vliv na vaši práci.
- Udržujte pořádek v prostorách pro ukládání náradí, na odkládacích plochách.
- Udržujte v bezvadném stavu náradí, měřidla a ochranné pomůcky, které vám byly svěřeny do péče.
- Soustavně dbejte o čistotu a pořádek na pracovním stole, dílně, nepoškozujte zařízení dílny.
- Bez vědomí a souhlasu vyučujícího nepoužívejte vlastní, ani školní elektrická a elektronická zařízení.
- Při zjištění uvolněné nebo poškozené zásuvky, kabelu a vypínače je dále nepoužívejte a uvědomte učitele.
- Neopravujte elektrická zařízení ani spotřebiče.
- Dávejte pozor na případnou kluzkou podlahu v prostoru umyvadla, nebo výlevky.
- Šetřete elektrickou energii a vodou, při odchodu zhasněte.

- Nevstupujte na místa, kam jste nebyli vysláni.
- Vyvarujte se jednání, které by mohlo vést k ohrožení vašeho vlastního zdraví, nebo zdraví spolužáků (žerty ohrožující zdraví, lehkomyšlné jednání).

2. Úklid

Denně

- Úklid stolů a zametání podlah.

Týdně

- Ometání prachu na dostupných plochách.

3. Stanovení odpovědné osoby

- Odpovědná osoba za dílnu odborné přípravy je stanoven/a

V Praze dne:

ředitel školy

.....

12.4 Provozní řád dílny odborné přípravy kovářů

Tento provozní řád, určuje podmínky zásady užívání kovářské dílny.

1. Zásady bezpečného chování

- Na dílnu přicházejte v čistém pracovním oděvu a v předepsané ochranné obuvi.
- Odložte předměty, které vyučující zhodnotí pro pracovní činnost nevhodnými a nebezpečnými. Těmito předměty jsou například náramky, hodinky, náušnice, piercing, náhrdelníky, prsteny ozdobné kroužky a jiné. Tyto předměty uložte na určené místo.
- Používejte při práci předepsané osobní ochranné pracovní prostředky a ochranná zařízení.
- Ihned uvědomte vyučujícího o svém úrazu, nebo úrazu spolužáka.
- Neprodleně hlase svému vyučujícímu zhoršení zdravotního stavu, které by mohlo mít vliv na vaši práci.
- Udržujte pořádek v prostorách pro ukládání náradí, na odkládacích plochách
- Udržujte v bezvadném stavu náradí, měřidla a ochranné pomůcky, které vám byly svěřeny do péče.
- Soustavně dbejte o čistotu a pořádek na pracovním stole, dílně, nepoškozujte zařízení dílny.
- Bez vědomí a souhlasu vyučujícího nepoužívejte vlastní, ani školní elektrická a plynová zařízení.
- Při zjištění uvolněné nebo poškozené zásuvky, kabelu a vypínače je dále nepoužívejte a uvědomte učitele.
- Neopravujte elektrická zařízení ani spotřebiče.
- Dávejte pozor na případnou kluzkou podlahu v prostoru umyvadla, nebo výlevky.
- Šetřete elektrickou energii a vodou, při odchodu zhasněte.

- Nevstupujte na místa, kam jste nebyli vysláni.
- Vyvarujte se jednání, které by mohlo vést k ohrožení vašeho vlastního zdraví, nebo zdraví spolužáků (žerty ohrožující zdraví, lehkomyšlné jednání).

2. Úklid

Denně

- Úklid stolů a zametání podlah.

Týdně

- Ometání prachu na dostupných plochách.

3. Stanovení odpovědné osoby

- Odpovědná osoba za dílnu odborné přípravy je stanoven/a

V Praze dne:

ředitel školy

.....

12.5 Provozní řád dílny odborné přípravy kovářů

Tento provozní řád, určuje podmínky zásady užívání kovářské dílny.

1. Zásady bezpečného chování

- Na dílnu přicházejte v čistém pracovním oděvu a v předepsané ochranné obuvi.
- Odložte předměty, které vyučující zhodnotí pro pracovní činnost nevhodnými a nebezpečnými. Těmito předměty jsou například náramky, hodinky, náušnice, piercing, náhrdelníky, prsteny ozdobné kroužky a jiné. Tyto předměty uložte na určené místo.
- Používejte při práci předepsané osobní ochranné pracovní prostředky a ochranná zařízení.
- Ihned uvědomte vyučujícího o svém úrazu, nebo úrazu spolužáka.
- Neprodleně hlase svému vyučujícímu zhoršení zdravotního stavu, které by mohlo mít vliv na vaši práci.
- Udržujte pořádek v prostorách pro ukládání náradí, na odkládacích plochách
- Udržujte v bezvadném stavu náradí, měřidla a ochranné pomůcky, které vám byly svěřeny do péče.
- Soustavně dbejte o čistotu a pořádek na pracovním stole, dílně, nepoškozujte zařízení dílny.
- Bez vědomí a souhlasu vyučujícího nepoužívejte vlastní, ani školní elektrická a plynová zařízení.
- Při zjištění uvolněné nebo poškozené zásuvky, kabelu a vypínače je dále nepoužívejte a uvědomte učitele.
- Neopravujte elektrická zařízení ani spotřebiče.
- Dávejte pozor na případnou kluzkou podlahu v prostoru umyvadla, nebo výlevky.
- Šetřete elektrickou energii a vodou, při odchodu zhasněte.

- Nevstupujte na místa, kam jste nebyli vysláni.
- Vyvarujte se jednání, které by mohlo vést k ohrožení vašeho vlastního zdraví, nebo zdraví spolužáků (žerty ohrožující zdraví, lehkomyšlné jednání).

2. Úklid

Denně

- Úklid stolů a zametání podlah.

Týdně

- Ometání prachu na dostupných plochách.

3. Stanovení odpovědné osoby

- Odpovědná osoba za dílnu odborné přípravy je stanoven/a

V Praze dne:

ředitel školy

.....

ZÁVĚR

Bakalářská práce na téma „Tvorba provozních řádů učeben, odborných učeben a dílen jako podpory stabilizace pracovních návyků žáků“ vycházela z potřeby sjednotit, utřídit a systemizovat bezpečnostní pravidla pro běžný život ve střední škole jako forma prevence před úrazy a jiným poškozením zdraví.

V teoretické části byly shromážděny pojmy související s tématem. Týkaly se především vymezení a vyhledávání rizik, práv a povinností zaměstnavatele a zaměstnanců se zaměřením na školství a ochranu zdraví při vzdělávání. Při jejich charakteristikách bylo vycházeno především z adekvátních legislativních zdrojů, které představuje primárně Zákon 262/2006 Sb. zákoník práce a Zákon 561/2004 Sb. školský zákon, a dále s nimi související nařízení vlády a vyhlášky týkající se bezpečnosti práce.

V praktické části byly představeny metody vlastního šetření. Jedná se o rozbor školní úrazovosti za posledních šest let na střední škole, pro kterou je práce určena, rozhovor s vedoucími pracovníky této školy a pozorování zaměřené na vyhledávání rizik v konkrétních učebnách.

Na základě analýzy zjištěných informací a jejich následné syntézy byly vytvořeny funkční provozní řády dvou typů učeben pro teoretické vyučování a tří typů pro praktické vyučování. Obsahují jednoznačná a srozumitelná pravidla chování, která by měli žáci dodržovat a učitelé přísně vyžadovat. Při první výuce v takové učebně budou žáci s těmito pravidly seznámeni učitelem. Výstupy z této práce budou použity v praktickém chodu školy a po dohodě s vedením školy zapracovány jako součást vnitřních předpisů.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

MONOTEMATICKÉ PUBLIKACE

ARMSTRONG, Michael a Stephen TAYLOR. *Řízení lidských zdrojů: moderní pojetí a postupy*. 13. vydání. Praha: Grada Publishing, 2015. 928 s. ISBN 978-80-247-5258-7.

NOVOTNÝ, Karel. *Soubor vzorů hodnocení pracovních rizik možného ohrožení bezpečnosti a zdraví zaměstnanců: příklad jednodušší metody postupů pro praktické vyhledávání a hodnocení pracovních rizik*. Rožnov pod Radhoštěm: RoVS - Rožnovský vzdělávací servis, 2000.

SLAVÍK, Milan a MILLER, Ivan. *Oborová didaktika pro zemědělství, lesnictví a příbuzné obory*. 3. vydání. Textová studijní opora. Praha: ČZU v Praze, IVP, 2012. 136 s. ISBN 978-80-213-2277-6.

ELEKTRONICKÉ ZDROJE

ČESKO. *Narizení vlády č. 361/2007 Sb., narizení vlády, kterým se stanoví podmínky ochrany zdraví při práci*. [online]. [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs>

EUROPEAN COMMISSION – EURYDICE. *National Education Systems, Czech Republic*. [online]. [cit. 2019-03-05]. Dostupné z: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/czech-republic_cs

MPSV ČR. *Vyhláška č. 180/2015 Sb., o pracích a pracovištích, které jsou zakázány těhotným zaměstnankyním, zaměstnankyním, které kojí, a zaměstnankyním-matkám do konce devátého měsíce po porodu, o pracích a pracovištích, které jsou zakázány mladistvým zaměstnancům, a o podmínkách, za nichž mohou mladiství zaměstnanci výjimečně tyto práce konat z důvodu přípravy na povolání (vyhláška o zakázaných pracích a pracovištích)*. [online]. [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/>

MPSV ČR. *Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce*. [online]. [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/>

MPSV ČR. *Zákon č. 309/2006 Sb., zákon, kterým se upravují další požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v pracovněprávních vztazích a o zajištění*

bezpečnosti a ochrany zdraví při činnosti nebo poskytování služeb mimo pracovněprávní vztahy (zákon o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci). cz [online]. [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/>

MŠMT ČR. *Dokumenty.* [online]. [cit. 10. 2. 2019]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty-3/>

MŠMT ČR. *Vyhláška č. 64/2005 Sb., o evidenci úrazů dětí, žáků a studentů.* [online]. [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/>

MŠMT ČR. *Vyhláška č. 71/2005 Sb., o základním uměleckém vzdělávání.* [online]. [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/>

MŠMT ČR. *Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon).* [online]. [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/>

MV ČR. *Vyhláška č. 246/2001 Sb., Ministerstva vnitra o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru (vyhláška o požární prevenci).* [online]. [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs>

MV ČR. *Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon).* [online]. [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs>

MZ ČR. *Zákon č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek.* [online]. [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs>

MZ ČR. *Zákon č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách.* [online]. [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/>

NUV. *Nová klasifikace ISCED 2011* [online]. [cit. 2019-03-03]. Dostupné z <http://www.nuv.cz/isced>

NUV. *Rozvoj vzdělávání.* [online]. [cit. 2019-02-12]. Dostupné z <http://www.nuv.cz/t/rv>

VOKÁČ, Petr. MŠMT. *Školský management A 4.2, Vyhláška o evidenci úrazů dětí, žáků a studentů*. [online]. [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: https://clanky.rvp.cz/wp-content/upload/prilohy/12903/vyhlaska_o_evidenci_urazu_deti_zaku_a_studentu.pdf

WEBOVÉ STRÁNKY ŠKOLY A INTERNÍ MATERIÁLY, 2019. (Z důvodu zachování anonymity školy bez konkretizace.)

SEZNAM TABULEK A OBRÁZKŮ

Tabulka 1: Rozbor školní úrazovosti	40
Obrázek 1: Struktura vzdělávacího systému	13

SEZNAM ZKRATEK

BOZ	bezpečnost a ochrana zdraví
BOZP	bezpečnost a ochrana zdraví při práci
ČR	Česká republika
ČŠI	Česká školní inspekce ČR
ISCED	International Standard Classification of Education
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MV	Ministerstvo vnitra
MZ	Ministerstvo zdravotnictví
NUV	Národní ústav pro vzdělávání
OOPP	osobní ochranné pracovní prostředky
PHP	přenosný hasicí přístroj
PO	požární ochrana
RVP	rámcový vzdělávací program
Sb.	Sbírka zákonů České republiky
ŠVP	školní vzdělávací program

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: Právní normy použité při tvorbě provozních řádů

Příloha č. 1: Souhrn předpisů vztahujících se k problematice BOZP

normy, které zmiňují bezpečné chování a ochranu zdraví při práci. Seznam těchto adekvátních předpisů je uveden

Nářízení vlády č. 101/2005 Sb., o podrobnějších požadavcích na pracoviště a pracovní prostředí

Nářízení vlády č. 201/2010 Sb., o způsobu evidence úrazů, hlášení a zaslání záznamu o úrazu

Nářízení vlády č. 361/2007 Sb., nařízení vlády, kterým se stanoví podmínky ochrany zdraví při práci

Nářízení vlády č. 362/2005 Sb., o bližších požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví při práci na pracovištích s nebezpečím pádu z výšky nebo do hloubky

Nářízení vlády č. 378/2001 Sb., nařízení vlády, kterým se stanoví bližší požadavky na bezpečný provoz a používání strojů, technických zařízení, přístrojů a nářadí

Nářízení vlády č. 495/2001 Sb., nařízení vlády, kterým se stanoví rozsah a bližší podmínky poskytování osobních ochranných pracovních prostředků, mycích, čisticích a dezinfekčních prostředků

Vyhláška č. 23/2008 Sb., o technických podmínkách požární ochrany staveb

Vyhláška č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky

Vyhláška č. 64/2005 Sb., o evidenci úrazů dětí, žáků a studentů

Vyhláška č. 71/2005 Sb., o základním uměleckém vzdělávání

Vyhláška č. 177/2009 Sb., o bližších podmínkách ukončování vzdělávání ve středních školách maturitní zkouškou

Vyhláška č. 180/2015 Sb., o pracích a pracovištích, které jsou zakázány těhotným zaměstnankyním, zaměstnankyním, které kojí, a zaměstnankyním-matkám do konce devátého měsíce po porodu, o pracích a pracovištích, které jsou zakázány mladistvým zaměstnancům, a o podmínkách, za nichž mohou mladiství zaměstnanci výjimečně tyto práce konat z důvodu přípravy na povolání (vyhláška o zakázaných pracích a pracovištích)

Vyhláška č. 246/2001 Sb., Ministerstva vnitra o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru (vyhláška o požární prevenci)

Vyhláška č. 263/2007 Sb., vyhláška, kterou se stanoví pracovní řád pro zaměstnance škol a školských zařízení zřízených Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, krajem, obcí nebo dobrovolným svazkem obcí

Zákon č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek

Zákon č. 133/1985 Sb., České národní rady o požární ochraně.

Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon)

Zákon č. 251/2005 Sb., o inspekci práce

Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů

Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce

Zákon č. 309/2006 Sb., zákon, kterým se upravují další požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v pracovněprávních vztazích a o zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při činnosti nebo poskytování služeb mimo pracovněprávní vztahy (zákon o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci)

Zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách)

Zákon č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)

Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů